

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи аспірантки кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти Буковинського державного медичного університету Марчук Ірини Василівни на тему "Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги", на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 223 – Медсестринство

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання наукової комісії і кафедр догляду за хворими та вищої медсестринської освіти, психології та філософії, внутрішньої медицини, онкології та радіології Буковинського державного медичного університету від **08.05.2024 року**.

Присутні:

Голова засідання: проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д.мед.н., професор Савка І.Г.

д.мед.н., професор, Сидорчук Л.П.,
д.мед.н., професор, Плеш І.А.,
д.мед.н., професор Сорокман Т.В.,
д.мед.н., професор Тодоріко Л.Д.,
д.мед.н., професор Федів О.І.,
д.психол.н., професор Борисюк А.С.,
д.мед.н., професор Годованець Ю.Д.,
д.мед.н., професор Годованець О.І.,
д.мед.н., професор Івашук О.І.,
д.мед.н., професор Ступницька Г.Я.,
д.мед.н., доцент Васюк В.Л.,
к.мед.н., доцент Борейко Л.Д.,
к.мед.н., доцент Сем'янів І.О.,
к.мед.н., доцент Юрків О.І.,
к.мед.н., доцент Амеліна Т.М.,
к.мед.н., доцент Хомко О.Й.,
к.мед.н., доцент Макарова О.В.,
к.мед.н., доцент Ліснянська Н.В.,
к.мед.н., доцент Кравчук С.Ю.,

к.мед.н., доцент Пересунько О.П.,
к.мед.н., доцент Шумко Б.І.,
к.мед.н., асистент Гринкевич Л.Г.,
к.психол.н., доцент Тимофієва М.П.,
к. філос.н., викладач Службська А.Я.,
аспірант Макарчук І.С.,
аспірант Маліневська-Білійчук О.В.,
аспірант Фрунза А.В.,
аспірант Литвиненко О.Ю.,
аспірант Галицька В.О.,
аспірант Шурма А.І.,
аспірант Ткачук Р.,
аспірант Муринюк Т.І.,
аспірант Тащук М.В.

Секретар засідання: начальник наукового відділу з сектором інноваційного розвитку, доктор філософії Доманчук Т.І.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертації на здобуття ступеня доктора філософії аспіранта кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти Марчук Ірини Василівни на тему: "Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги" в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство».

Науковий керівник: к.психол.н. Тимофієва М.П., доцент кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету, МОЗ України.

Рецензенти:

1. Д.мед.н., професор Ілащук Тетяна Олександрівна, завідувачка кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб Буковинського державного медичного університету МОЗ України;
2. Д.мед.н., доцент Бодяка Володимир Юрійович, завідувач кафедри онкології та радіології Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

СЛУХАЛИ: доповідь аспірантки Марчук Ірини Василівни, яка виклала суть та основні положення дисертації на тему: "Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги".

Аспірантка обгрунтувала мету і завдання дослідження, відзначила актуальність роботи, окреслила методи дослідження, виклала результати

дослідження та висновки (14 хв.).

Питання задавали:

1. **Д.мед.н., доцент Бодяка Володимир Юрійович**, завідувач кафедри онкології та радіології Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання 1: Які основні проблеми з ціннісно-мотиваційним компонентом професійної готовності сестер медичних до роботи в сфері паліативної допомоги були виявлені у дослідженні?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Основні проблеми з ціннісно-мотиваційним компонентом професійної готовності сестер медичних до роботи в сфері паліативної допомоги: низька готовність до роботи в сфері паліативної допомоги, недостатність спеціальних знань, невідповідність мотивів, домінування дефіцитарних мотивів.

Запитання 2: Який метод статистичного аналізу використовувався для виявлення впливу віку, стажу роботи, освіти, особистісних якостей та мотивів на професійну готовність сестер медичних до роботи у сфері паліативної допомоги?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Для виявлення впливу віку, стажу роботи, освіти, особистісних якостей та мотивів на професійну готовність сестер медичних до роботи в сфері паліативної допомоги використовувався множинний регресійний аналіз методом покрокового включення показників.

Запитання 3: Які нові можливості для навчання сестер медичних з'явилися завдяки цьому дослідженню?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Це дослідження відкриває нові можливості для навчання медичних сестер у сфері паліативної та хоспісної допомоги, адже воно пропонує новий елективний курс "Паліативна та хоспісна допомога" для бакалаврів та магістрів спеціальності "Сестринська справа", розробляє цикли спеціалізації для молодших медичних спеціалістів, пропонує програму післядипломної освіти для магістрів з медсестринства.

Запитання 4: Чому Ви у четвертому завданні використовуєте географічну назву - Північна Буковина, а не Чернівецька область?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. У даному дослідженні ми справді використали термін Північна Буковина, оскільки це стосується етнічного поділу. А досліджували ми розвиток злочинних новоутворень у популяції саме цього регіону. Тому ми і обрали історико-етнічний принцип поділу і регіонування, а не адміністративний.

2. Д.мед.н., професор Ілашук Тетяна Олександрівна, завідувачка кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання 1: Яким чином когнітивний та праксіологічний аспекти професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері паліативної та хоспісної допомоги доповнюють один одного?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Когнітивний аспект дає сестрам медичним теоретичні знання, які є необхідною базою для практичних навичок. Ці знання дозволяють їм розуміти причини симптомів, які відчувають хворі, та підбирати правильні методи лікування та догляду. Практичні навички, у свою чергу, дозволяють сестрам медичним застосовувати ці знання на практиці. Вони вміють не лише правильно виконувати медичні маніпуляції, але й налагоджувати контакт з хворими та їхніми родичами, надавати їм психосоціальну підтримку.

Запитання 2: Ви використовували метод семантичного диференціалу. Яким чином метод семантичного диференціалу, модифікований відповідно до характеристик, закладених у типологію поведінки медичної сестри за Харді, використовувався в дослідженні?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Цей метод використовувався в дослідженні для того, щоб оцінити рівень сформованості у сестер медичних різних типів поведінки, описаних у цій типології, а також визначити, чи існують відмінності в рівні сформованості цих типів поведінки у сестер медичних з різним рівнем готовності до надання паліативної допомоги. Це дозволило дослідникам визначити, чи існують статистично значимі відмінності в рівні сформованості цих типів поведінки у сестер медичних з різним рівнем готовності до надання паліативної допомоги.

Запитання 3: Як можна використовувати результати цього дослідження для покращення підготовки сестер медичних?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Результати цього дослідження можна використовувати наступними способами: розробити нові навчальні програми та методичні матеріали, використовувати інноваційні технології навчання, а також провести додаткові дослідження в цій сфері. Це допоможе краще зрозуміти потреби пацієнтів, які потребують паліативної допомоги, та їхніх сімей, а також покращити підготовку сестер медичних до роботи з ними.

3. Д.мед.н., професор Сидорчук Лариса Петрівна, завідувачка кафедри сімейної медицини Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання 1: Які завдання вирішувалися в емпіричній частині цього дослідження?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. В емпіричній частині цього дослідження вирішувалися такі завдання: дослідження особливостей прояву професійної готовності сестер медичних до діяльності в галузі паліативної та хоспісної допомоги, аналіз епідеміології та коморбідності злякисних новоутворень серед пацієнтів Північної Буковини, які можуть потребувати паліативного догляду, розробка моделі психолого-педагогічних умов і засобів формування професійної готовності сестер медичних до діяльності в галузі паліативної та хоспісної допомоги, розробка і впровадження елективного курсу "Паліативна та хоспісна допомога" для студентів ОР "бакалавр медицини", перевірка ефективності розробленого елективного курсу.

Запитання 2: Ви у дисертаційній роботі оцінювали провідні особистісні мотиви, а яким чином Ви їх оцінювали?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Методика діагностики провідних особистісних мотивів "Книжкова полиця", розроблена Е. Помиткіним у нашому дослідженні застосовувалась і в опитуванні фахівців на констатувальному та контрольному етапах, і в опитуванні пацієнтів. Ця методика дозволяє досліджувати мотивацію особистості крізь призму завдань розвитку духовного потенціалу через аналіз спрямованості мислення.

Запитання 3: У своїй роботі ви описали вплив різних факторів на ризик появи злякисних новоутворень на прикладі популяції мешканців Північної Буковини. Чи можете розповісти про це детальніше?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Дослідження носило одномоментний характер. Здійснювалось на підставі аналізу статистичних показників злякисних новоутворень (ЗН) у пацієнтів, які перебували на лікуванні і спостереженні в ОКНП "Чернівецький обласний клінічний онкологічний диспансер" (дані Національного канцер-реєстру України) у 2021 році та аналізу історій хвороби 190 хворих на ЗН, які перебували на лікуванні в ОКНП "Чернівецький обласний клінічний онкологічний диспансер" та ОКНП "Чернівецька обласна клінічна лікарня" у 2021-2022 рр.

4. Д.мед.н., професор Плеш Ігор Антонович, завідувач кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання: 1. Розкажіть про впровадження курсу "Паліативна та хоспісна допомога" для сестер медичних на післядипломному рівні?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. На базі Чернівецького медичного фахового коледжу були розроблені та впроваджені: елективний курс "Паліативна та хоспісна допомога". Цей курс призначений для здобувачів

освітньої програми "Сестринська справа" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 223 «Медсестринство» та цикли спеціалізації молодших медичних спеціалістів. Тривалість циклів спеціалізації становить 180 годин на післядипломному рівні.

5. Д.мед.н., професор Савка Іван Григорович, професор кафедри судової медицини та медичного правознавства Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання 1. Чим відрізняється це дослідження від інших досліджень у цій галузі?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Це дослідження відрізняється від інших досліджень у цій галузі такими особливостями: вперше проведено вивчення рівня поінформованості сестер медичних м. Чернівці та Чернівецької області в галузі паліативної та хоспісної допомоги, емпірично досліджено рівень готовності сестер медичних в системі паліативної та хоспісної допомоги, вперше розроблено структурно-функціональну модель формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері ПХД, організовано та проведено вперше в Україні виставку "Намалой свій біль" за участі 12 країн-учасників.

6. Д.мед.н., професор Сорокман Таміла Василівна, професор кафедри педіатрії та медичної генетики Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання 1: Чи потрібні повторні цикли спеціалізації на післядипломному рівні для сестер медичних паліативної служби?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Так, ми говоримо про безперервний професійний розвиток сестер медичних паліативної медицини, тому пропонується повторні цикли тематичного удосконалення один раз на 5 років.

7. Д.психол.н., професор Борисюк Алла Степанівна, завідувачка кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Запитання 1: Які психолого-педагогічні умови та засоби, згідно вашого дослідження є ключовими для формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної допомоги?

Здобувачка: Дякую за запитання, дозвольте відповісти. Так, є кілька необхідних психолого-педагогічних умов: поглиблене навчання в паліативній допомозі, практичний досвід, розвиток емпатії та інших релевантних особистісних і комунікативних якостей та навичок, розвиток міжособистісних навичок, розвиток стійкості, витривалості, навичок рефлексії, самопіклування і саморегуляції.

На всі запитання здобувачка дала вичерпні відповіді.

У науковій дискусії взяли участь: д.мед.н., професор Савка І.Г., д.мед.н., професор Сидорчук Л.П., д.мед.н., професор Ілащук Т.О., д.мед.н., професор Сорокман Т.В., д.мед.н., професор Плеш І.А., д.мед.н., професор Борисюк А.С., д.мед.н., доцент Бодяка В.Ю., к.мед.н., доцент Борейко Л.Д.

Науковий керівник: к.психол.н., доцент Тимофієва Марина Пилипівна дала позитивну характеристику здобувачу.

1. Виконання освітньо-наукової програми

Аспіранткою Марчук І.В. повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до акредитованої освітньо-наукової програми "Медсестринство" Буковинського державного медичного університету.

Аспірантка Марчук І.В. здобула глибинні знання в галузі знань 22 "Охорона здоров'я" за спеціальністю 223 "Медсестринство"; оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загальнокультурного кругозору; набула універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобула мовні компетентності, достатні для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова акредитованої освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Марчук І.В. був затверджений рішенням Вченої ради ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» від 01.10.2020 р. (протокол № 2). Науковий керівник, к.психол.н., доцент Тимофієва Марина Пилипівна, доцент кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету. Термін виконання роботи: 2020-2024 роки.

Усі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта виконані своєчасно, в установлені терміни, що підтверджено результатами проміжної та підсумкової атестації.

Дослідження проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації. Модернізація освіти в Україні стосується усіх сфер і напрямів підготовки медичних фахівців, зокрема, і сестер медичних на рівні до- та післядипломної освіти. Фактор їх позитивного професійного зростання закладається ще на додипломному рівні, а тому й важливо планомірно розкрити весь спектр їх професійних можливостей. Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю розробки на основі комплексного дослідження особливостей професійної готовності сестер медичних до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги структурно-функціональної моделі психолого-педагогічних умов і засобів її формування, а також впровадження елективного курсу "Паліативна та хоспісна допомога"

Тому дисертаційна робота Марчук І.В. є своєчасним, актуальним оригінальним дослідженням і відповідає потребам сучасного медсестринства.

4. Тема дисертації затверджена Вченою радою Буковинського державного медичного університету як "Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги" (протокол № 2 від 01.10.2020 р.).

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспірантки Марчук Ірини Василівни на тему "Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги" виконано в межах НДР кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету "Збереження здоров'я, виклики часу" (державна реєстрація № 0121U110023). Дисертантка є співвиконавицею окремих фрагментів цієї роботи.

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна

Здобувачкою визначені мета та завдання дослідження, обрані методи і визначені обсяги дослідження, проведений літературний пошук; власноруч сформована вибірка респондентів; розроблено формуляри інформованої згоди респондентів; створені журнали реєстрації пацієнтів; організовано підбір пацієнтів. Здобувачкою власноруч написані всі розділи дисертації, підготовані таблиці і рисунки, сформульовані основні положення, висновки та практичні рекомендації. Авторка самостійно провела статистичну обробку отриманих результатів досліджень. В опублікованих у співавторстві з науковим керівником і колегами роботах автору належать основні ідеї та розробки стосовно оформлення та написання статей і тез.

7. Нові науково обґрунтовані теоретичні та / або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень.

Вперше теоретично обґрунтовано та концептуалізовано поняття професійної готовності сестер медичних до діяльності в галузі паліативної і хоспісної допомоги (ПХД) з урахуванням змістовно-критеріального наповнення її складових.

Вперше на території Північної Буковини проведено аналіз поведінкових реакцій медичних сестер з позиції інкурабельних пацієнтів, які віддали перевагу поведінці сестра-"мама", на другому місці – сестра-"рутинер", відтак "спеціаліст", "сильна особистість", "акторка" і "нервова".

Вперше встановлено домінування дефіцитарних мотивів (фізіологічні потреби, потреби у безпеці, упевненості, у любові й приналежності, в оцінці й повазі з боку оточуючих, у самоактуалізації) в усіх групах спостереження: у 61% здобувачів вищої освіти, у 76% сестер медичних загального профілю і у 50% сестер паліативної служби, а також у всіх інкурабельних пацієнтів, які описали таку медичну сестру як "ідеальну".

Вперше розроблено структурно-функціональну модель формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері ПХД на підставі результатів емпіричного, соціологічного і медико-психологічного досліджень.

Отримали нове підтвердження наукові дані про основні чинники ризику злякисних новоутворень (ЗН) у мешканців Північної Буковини на підставі аналізу канцер-реєстру, а також коморбідних станів.

8. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність та обґрунтованість наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, зумовлена правильно обраними методичними підходами, достатньою кількістю клінічного матеріалу із використанням сучасних, інформативних методів дослідження, що відповідають поставленій меті та завданням дисертаційної роботи.

Наявний у дисертації ілюстративний матеріал повністю відображає об'єм проведених досліджень і містить необхідну наукову інформацію. Аспірантом проведена статистична обробка отриманих даних з використанням аналізу ANOVA STATISTICA 12.6.

Отже, отримані результати, наукові положення та висновки дисертаційного дослідження є обґрунтованими та вірогідними.

9. Апробація результатів дисертації

Основні наукові положення дисертаційного дослідження, його результати та висновки оприлюднені на: III національному конгресі з міжнародною участю з паліативної та хоспісної допомоги (9-10 жовтня 2020); Всеукраїнській науково-практичній конференції (НПК) з міжнародною участю

"Інтеграція особистісно орієнтованого підходу в систему компетентнісної освіти» (Чернівці, 28 січня 2021); The 9th International scientific and practical conference – Priority directions of science and technology development (Київ, May 16-18, 2021); The XIX International Scientific and Practical Conference "Modern problems in science" (Канада, May 17-20, 2022); I International Scientific and Practical Conference "Problemas y perspectivas de la aplicación de la investigación científica innovadora" (Панама, 11 червня 2021); 103,104,105 підсумкових НПК з міжнародною участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету (Чернівці; лютий 2022-2024); II Міжнародній молодіжній конференції "Платон мені друг, але істина дорожча" (Чернівці, 1 березня 2024).

10. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації

За результатами науково-дослідної роботи опубліковано 14 наукових праць, зокрема 5 статей - 2 з них у виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus, 3 - у періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України.

Результати дисертаційної роботи повністю висвітлені в опублікованих працях, які за змістом відповідають їй і в сукупності дозволяють отримати цілісне враження про виконану роботу. Особистий внесок здобувача в працях, які опубліковані зі співавторами, є основним.

11. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Дисертанткою Марчук І.В. особисто визначено напрямок роботи, сформульовано мету та завдання дослідження, методи дослідження, проаналізовано літературу. Самостійно проведено опитування респондентів, згідно всіх методик, які були передбачені завданнями дисертаційного дослідження. Також проведений їх статистичний аналіз, на підставі якого підготовлені до друку всі наукові праці, написані розділи дисертації, сформульовані основні наукові положення, які виносяться на захист.

Науковим керівником сформульовано ідею роботи та визначено тему. Дисертантом разом із науковим керівником забезпечено впровадження результатів роботи в освітній процес, а також у практичну діяльність закладів охорони здоров'я. В опублікованих наукових працях використано фактичний матеріал дисертації.

12. Висновок Комісії з питань етики

Комісія з біомедичної етики Буковинського державного медичного університету МОЗ України (м. Чернівці), розглянувши матеріали дисертаційного дослідження Марчук Ірини Василівни на тему «Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги», встановила, що дослідження виконані з дотриманням основних положень ICH GCP (1996 р.), Конвенцій Ради Європи про права людини та біомедицину (від 04.04.1997р.), Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації про етичні принципи проведення наукових медичних досліджень за участю людини (1964-2013 рр.) і наказу МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. (протокол №7 від 17.04.2024 р.).

13. Характеристика первинної документації

Комісія з перевірки первинної документації дисертаційної роботи при Буковинському державному медичному університеті, провела перевірку первинної документації дисертації Марчук Ірини Василівни і дійшла висновку, що представлені документи достовірні та повністю відповідають сутності виконаної дисертаційної роботи та вимогам до неї.

14. Перевірка дисертаційної роботи на наявність академічного плагіату

Комісією Буковинського державного медичного університету (голова комісії, д.мед.н., професор Булик Р.Є.; відповідальний за перевірку робіт клінічного профілю, д.мед.н., професор Гринчук Ф.В.) проведено первинну експертизу на наявність плагіату та порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі Марчук І.В. на тему "Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги". Перевірка засвідчила унікальність (оригінальність) текстових даних у поданій роботі (96%), що дозволяє стверджувати відсутність порушень академічної доброчесності в дисертаційній роботі в контексті літературних посилань щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

15. Оцінка змісту, мови та стилю дисертації

Дисертаційна робота Марчук Ірини Василівни «Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги» оформлена згідно загальноприйнятої схеми і складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, 3 розділів власних досліджень, узагальнення й аналізу результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена українською мовою на 211 сторінках комп'ютерного тексту, з яких 151 сторінка основного тексту, ілюстрована 31 таблицею, 29 рисунками.

Список використаної літератури містить 275 джерел, зокрема 120 – кирилицею, 155 – латиницею.

У вступі авторка обґрунтувала актуальність дослідження спираючись на аналітичний аналіз літературних даних за останні роки, вказала на зв'язок роботи з науково дослідною темою, сформулювала мету та завдання дослідження. Дисертант чітко визначила об'єкт та предмет дослідження, після чого лаконічно та зрозуміло вказала сукупність методів дослідження. Також у вступі вказано на наукову новизну та практичне значення одержаних результатів дослідження, представлено інформацію щодо апробації та результатів публікації за темою дисертації.

У першому розділі "Огляд літератури" здобувачка грамотно узагальнює і всебічно аналізує сучасний стан повноти висвітлення досліджуваної проблеми, розкриває основні поняття, принципи, історичні передумови розвитку сучасної паліативної допомоги у зарубіжній і вітчизняній медицині, здійснює аналіз дефініцій, структури і змістово-критеріального наповнення складових професійної готовності медичних сестер до фахової діяльності в системі паліативної допомоги.

У другому розділі "Матеріали і методи досліджень" здійснюється детальний опис дизайну та обґрунтування методів дослідження, а також виокреслюється характеристика вибірки дослідження.

У третьому розділі дослідження визначено основні компоненти професійної готовності сестер медичних у сфері паліативної допомоги, розглянуті особливості особистісно-рефлексивної компоненти професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері паліативної допомоги. Також встановлено та проаналізовано взаємозв'язки між компонентами і чинниками професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері паліативної та хоспісної допомоги.

У четвертому розділі здійснено оцінку чинників ризику злякисних новоутворень у паліативній практиці медичної сестри. Проведений епідеміологічний аналіз і коморбідність злякисних новоутворень у паліативній практиці на прикладі популяції мешканців Північної Буковини.

У п'ятому розділі сформовані сучасні стратегії професійної підготовки медичних сестер до діяльності у сфері паліативної допомоги, змодельовані психолого-педагогічні умови і засоби формування професійної готовності медичних сестер, перевірено ефективність впровадження елективного курсу "Паліативна та хоспісна допомога" для здобувачів освітньої програми "Сестринська справа" першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Аналіз та узагальнення отриманих результатів присвячений більш детальному поясненню отриманих раніше даних та їх зв'язку з результатами, що описані в сучасних літературних джерелах.

Висновки є лаконічними, змістовними та чітко аргументованими. Список використаних джерел оформлений відповідно до встановлених вимог.

Таким чином, беручи до уваги вищезазначені положення, можна стверджувати, що дисертаційна робота виконана на достатньо високому рівні, є актуальною, своєчасною, а сформульовані в ній висновки є аргументованими та підтвердженими результатами проведеного аналізу.

16. Новизна дослідження та одержаних результатів

Дисертанткою вперше теоретично обґрунтовано та концептуалізовано поняття професійної готовності сестер медичних до діяльності в галузі ПХД з урахуванням змістовно-критеріального наповнення її складових.

Уточнено та розширено наукові відомості щодо особистих та професійних якостей, а також психолого-педагогічних умов формування професійної готовності сестер медичних до діяльності в системі ПХД. Професійна готовність сестер медичних забезпечується: відповідними знаннями, професійним мисленням, компетенціями та компетентностями у сфері ПХД, поведінковими та медико-етичними паттернами, стійкою внутрішньою мотивацією допомагати хворим та їх родичам, відповідному рівні розвитку духовного потенціалу і сформованості професійно релевантних особистісних якостей.

Вперше на території Північної Буковини дисертанткою проведено аналіз поведінкових реакцій медичних сестер з позиції інкурабельних пацієнтів, які віддали перевагу поведінці сестра-"мама", на другому місці – сестра-"рутинер", відтак "спеціаліст", "сильна особистість", "акторка" і "нервова".

Отримали подальший розвиток складові професійної готовності медичних сестер (особистісно-рефлексивний, соціально-комунікативний, ціннісномотиваційний) до діяльності в галузі ПХД. Особистісно-рефлексивний компонент професійної готовності медсестер оцінено, як "середній" за рівнем сформованості всіх його показників: "емпатійності", "милосердя і толерантності", "усвідомлення рівня своєї фахової підготовки у сфері паліативної допомоги і професійної впевненості". При цьому останній показник отримав найнижчу оцінку.

Вперше встановлено домінування дефіцитарних мотивів (фізіологічні потреби, потреби у безпеці, упевненості, у любові й приналежності, в оцінці й повазі з боку оточуючих, у самоактуалізації) в усіх групах спостереження: у 61% здобувачів вищої освіти, у 76% сестер медичних загального профілю і у

50% сестер паліативної служби, а також у всіх інкурабельних пацієнтів, які описали таку медичну сестру як "ідеальну".

Отримали нове підтвердження наукові дані про основні чинники ризику ЗН у мешканців Північної Буковини на підставі аналізу канцер-реєстру, а також коморбідних станів. Ризик розвитку ЗН органів черевної порожнини зростає майже у 3 рази за супутніх цереброваскулярних захворювань (ЦВЗ), виразкової хвороби шлунку і/чи 12-палої кишки (ДПК) та ко-, поліморбідних станів [OR 95%CI: 1,0-9,30; $p \leq 0,045-0,009$]. Ймовірність появи ЗН органів грудної клітки (системи дихання, серця, межистіння) збільшується у 2,17-15 разів за перенесеного інфаркту міокарда (ІМ) в анамнезі, наявної застійної серцевої недостатності (СН), надмірної маси тіла (НМТ), чи ожиріння, хронічного обструктивного захворювання легень (ХОЗЛ), захворювань сполучної тканини, цукрового діабету типу 2 (ЦД2) і хронічної хвороби нирок (ХХН) [OR 95%CI: 1,09-42,32; $p \leq 0,045-0,001$]. Шанси на розвиток ЗН органів ендокринної системи та статеві сфери зростають у 1,95-5,88 разу за супутніх захворювань периферійних судин, ЦВЗ, НМТ, ожиріння, ко- і поліморбідності [OR 95%CI: 1,0-45,72; $p \leq 0,044-0,008$].

Авторкою вперше розроблено структурно-функціональну модель формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері ПХД на підставі результатів емпіричного, соціологічного і медико-психологічного досліджень.

17. Практичне значення роботи

Практичне значення полягає у створеній авторкою структурно-функціональної моделі формування професійної готовності сестер медичних до діяльності у сфері ПХД розроблено та апробовано елективний курс "Паліативна та хоспісна допомога" для здобувачів освітньої програми "Сестринська справа" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 223 Медсестринство, а також циклів спеціалізації молодших медичних спеціалістів, фахівців з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної освіти та магістрів з медсестринства "Паліативна та хоспісна допомога" спеціальність (кваліфікація) після циклу спеціалізації "сестра медична/ брат медичний з паліативної допомоги". Вперше сформовано основні теоретико-емпіричні положення курсу ПХД, які можуть бути використані в закладах медичної освіти на додипломному та післядипломному рівнях (для розробки навчальних і методичних матеріалів, інноваційних технологій професійної підготовки сестер медичних, підвищення їх кваліфікації, проведення психолого-педагогічних досліджень, тощо), а також у

практичній охороні здоров'я – відділеннях паліативної і хоспісної допомоги, амбулаторних закладах надання медичної допомоги, тощо.

Вперше деталізовано роль коморбідної патології та основних чинників ризику злякисних новоутворень у мешканців Північної Буковини, що створює можливість виокремити групи високого ризику пацієнтів із прогресуванням відповідної онкологічної нозології та формує передумови для персоніфікованого лікування, вторинної, третинної і четвертинної профілактики. Окрім того, виконаний аналіз засвідчує цільові стратегічні потреби якісної підготовки середнього медичного персоналу для потреби медичної галузі в системі ПХД.

18. Впровадження результатів дослідження в практику

Результати дисертаційного дослідження впроваджені у практику і використовуються у роботі закладів охорони здоров'я м. Чернівців та Чернівецької області: (КНП ВМР "Вашківецька лікарня реабілітації та паліативної допомоги з поліклінічним відділенням" КНП "Сторожинецька багатoproфільна лікарня", КНП "Путильська багатoproфільна лікарня", ЦПМСД "Промінь здоров'я"), про що засвідчують відповідні акти впровадження.

Основні наукові положення використовуються в освітньому процесі навчальних закладів на додипломному та післядипломному рівнях (КЗВО "Рівненська медична академія", Чернівецький медичний фаховий коледж, Старобільський медичний фаховий коледж, Новоселицький медичний фаховий коледж), як у лекційних, так і практичних заняттях.

19. Відповідність змісту дисертації вимогам, що пред'являються на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота Марчук Ірини Василівни на тему «Формування професійної готовності медичних сестер до діяльності в системі паліативної та хоспісної допомоги» є завершеним самостійним науковим дослідженням аспірантки, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, що розв'язують конкретне науково-практичне завдання в охороні здоров'я.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Марчук Ірини Василівни повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 "Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії", Постановою Кабінету

Міністрів України від 19.05.2023 року № 502 "Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів" та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 року № 40 і може бути рекомендована до офіційного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Засідання рекомендує Марчук І.В. звернутися до Вченої ради Буковинського державного медичного університету з письмовою заявою про утворення разової ради.

Голосували "За" – 35 із 35 присутніх.

Голова засідання :

проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Буковинського державного медичного університету,
д.мед.н., професор

Іван САВКА

В.К.
засвідчую:
Начальник відділу кадрів
Буковинського державного медичного університету

Dr. An. Tetiana Kostyuk

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Тимофієва МП, Марчук ІВ, Марчук ОТ. Духовно-особистісна орієнтація практичної діяльності сестер медичних у роботі з паліативними пацієнтами. Інсайт: психологічні виміри суспільства. 2022;7:118-30. doi: [10.32999/2663-970X/2022-7-9](https://doi.org/10.32999/2663-970X/2022-7-9) (Здобувачка проаналізувала та статистично опрацювала дані, підготувала статтю до друку).

2. Марчук ІВ, Тимофієва МП. Теоретико-методологічний аналіз підходів до вивчення проблеми паліативної компетентності медичних сестер. Україна. Здоров'я нації. 2021;4:63-8. doi: [10.24144/2077-6594.4.1.2021.247007](https://doi.org/10.24144/2077-6594.4.1.2021.247007) (Здобувачка написала та підготувала статтю до друку).

3. Марчук І, Борисюк А, Тимофієва М, Марчук О. Психологічна підготовка сестер медичних до надання паліативної та хоспісної допомоги як фактор їхньої професіоналізації. Інсайт: психологічні виміри суспільства. 2023;10:317-37. doi: [10.32999/2663-970X/2023-10-16](https://doi.org/10.32999/2663-970X/2023-10-16) (Здобувачка проаналізувала та статистично опрацювала дані, підготувала статтю до друку).

4. Марчук ІВ. Психологічний портрет "ідеальної" медсестри з паліативної допомоги з позицій суб'єктивного сприйняття пацієнтів і фахівців (частина 1). Медсестринство. 2023;2:70-8. doi: [10.11603/2411-1597.2023.2.14332](https://doi.org/10.11603/2411-1597.2023.2.14332) (Здобувачка написала та підготувала статтю до друку).

5. Marchuk I, Tymofiiava M. The psychological portrait of an "ideal" palliative care nurse, as perceived by patients and professionals and their subjective experiences. Innovations in the Education of the Future: Integration of Humanities, Technical and Natural Sciences : international collective monograph. Praga : FIT STU in Prague, 2023: 328-339. doi: [10.5281/zenodo.10259802](https://doi.org/10.5281/zenodo.10259802) (Здобувачка проаналізувала та статистично опрацювала дані, підготувала статтю до друку).

6. Марчук ІВ. Взаємозв'язок метаболічних дизрегуляцій, ожиріння, патологій органів черевної порожнини, органів дихання, серцево-судинної системи та хронічних порушень нирок як потенційних чинників ризику розвитку злоякісних новоутворень у контексті паліативної медичної практики. Буковинський медичний вісник. 2024;28(1):56-60. doi: [10.24061/2413-0737.28.1.109.2024.9](https://doi.org/10.24061/2413-0737.28.1.109.2024.9) (Здобувачка проаналізувала та статистично опрацювала дані, підготувала статтю до друку).

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Тимофієва МП, Марчук ІВ. Актуалізація набуття фахових компетенцій майбутніми сестрами медичними для роботи у системі паліативної та хоспісної допомоги. In: Komarytskyu ML, editor. Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference Priority directions of science and technology development; 2021 May 16-18; Kyiv, Ukraine. Kyiv; 2021, p. 175-8. *(Здобувачка написала та підготувала тези до друку).*

2. Тимофієва МП, Марчук ІВ. Комунікативна взаємодія сестер медичних з паліативними пацієнтами. In: Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference Problemas y perspectivas de la aplicación de la investigación científica innovadora; 2021 Jun 11; Panama. República de Panamá. Panama; 2021, p. 210-1. doi: [10.36074/logos-11.06.2021.v1.62](https://doi.org/10.36074/logos-11.06.2021.v1.62) *(Здобувачка написала та підготувала тези до друку).*

3. Тимофієва МП, Марчук ІВ, Марчук ОТ. Духовний супровід на завершальному етапі життя. In: Proceedings of the XIX International Scientific and Practical Conference Modern problems in science; 2022 May 17-20; Vancouver, Canada. Vancouver; 2022, p. 362-6. *(Здобувачка написала та підготувала тези до друку).*

4. Marchuk IV. Theoretical and methodological analysis of approaches to the study of nurses' palliative competence. В: Матеріали 103-ї підсумкової наук.-практ. конф. з міжнар. участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2022 Лют 07, 09, 14; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2022, с. 414-5.

5. Марчук ІВ. Фактори активізації професійної підготовки майбутніх сестер медичних в сфері паліативної допомоги. В: Матеріали підсумкової 104-ї наук.-практ. конф. з міжнар. участю професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету; 2023 Лют 06, 08, 13; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2023, с. 402-3.

6. Марчук ІВ. Values and motivational aspects of professional readiness of medical nurses for palliative care. В: Матеріали підсумкової 105-ї наук.-практ. конф. з міжнар. участю професорсько-викладацького складу Буковинського державного медичного університету; 2024 Лют 05, 07, 12; Чернівці. Чернівці: Медуніверситет; 2024, с. 405-6.

Список праць, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Марчук ОТ, Марчук ІВ. Перспективи практичної реалізації концептів неопатристичного напрямку терапевтичного богослов'я в українському медичному капеланстві. Освітній дискурс: збірник наукових праць. 2022;42(10-

12):98-110. doi: 10.33930/ed.2019.5007.42(10-12)-10 *(Здобувачка написала та підготувала статтю до друку).*

2. Марчук ІВ, Марчук ОТ. Базові патристичні ідеї: накреслення перспектив духовного супроводу в паліативній допомозі // II Міжнародна молодіжна конференція "Платон мені друг, але істина дорожча": теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук (1 березня 2024 р.). Чернівці, 2024. С.243-245 *(Здобувачка написала та підготувала тези до друку).*